

BLUM U BARSELONI

1.

Ponekad mi se čini da je za većinu odluka u mom životu krivo pogrešno čitanje *Portreta umjetnika u mladosti*. „Dobrodošao, živote!“, galami samoljubivi Stiven Dedalus na kraju te knjige. Isti onaj Stiven koji pored života prolazi nadmeno, zadubljen u svoje polupečene teorije o estetici. Stiven koji ne bi bio sposoban da pronađe ljepotu u ovčijem bubregu što se osjeti na urin, u pražnjenju crijeva dok čita petparačke priče, u ženama koje istovremeno ispuštaju vjetrove i menstrualnu krv. Ne bi prepoznao život da ga zvekne posred nosa. „Ćutanje, izgnanstvo i lukavstvo“, zaklinje se, mada ne poznaje nijedno. Doplivaće do Pariza trećom klasom, a potom nazad za Dablin u iste one mreže od kojih je htio da pobjegne. Krila od voska i perja nisu najpametnije prevozno sredstvo za mlade narcise. Život je nešto drugo. Život je Leopold Blum. Život je Moli, sa slikom nimfe iznad glave i erotskim romanima pod krevetom. *why dont they go and create something*

2.

Prag je trebalo da bude moj Pariz, književne nagrade su finansirale vosak i perje. Šta me je dočekalo: mala soba u najgorem post-soc dijelu grada, ledeni vjetar koji mi ismijava haljine, tužni Kafka zarobljen na razglednicama i magnetima za frižider, turisti što sjede u „Mekdonaldu“ prije nego što posjete Muzej komunizma. Život je najednom džojsovska šala: držim časove engleskog od jutra do večeri, „Staropramen“ mi je novo božanstvo, a vid sve slabiji – nemam para za nova sočiva. Psujem i Stivena, i ona prokleta krila. Perje se iščupalo i odletjelo jer prozor u kuhinji ne može sasvim da se zatvori. Vosak se rasuo po metrou. *Dobro došao, živote*, malo sutra. On mi kaže dođi u Barselonu, bar imamo more. Ostalo je nešto novca od one drame što su mi uništili u Sarajevu. Ne mogu da se vratim u Bosnu, nisam Stiven. Biram još malo života. Kažem Yes.

3.

Barselona i ja se njušimo još uvijek, ponekad je ogavna, smrdi na sangriju koju je neki rozokoži turista povratio posred Ramble. Kaže mi da nije oduvijek bila takva, nekad je bila dobra djevojka, devedeset druga ju je uništila. Prokleta Olimpijada, nisu ni znali za Barselonu prije svih tih gimnastičara i atletičara i skakača. Sad širi noge za važne klijente – imućne Ruse i Arape. Dobri lokalni momci više ne mogu da je priušte, odlaze u stotinama. Plaže su joj pune slomljenog stakla i iskorištenih prezervativa. Stiven je naišao na pseći leš. Ona je vidjela kako odnose ljudski. Kažem joj da ne lupa, ne zna ona šta je devedeset i druga.

Pogledaj Kolumbovu statu, čak je i on uperio prst u Balkan. Još uvijek nije naučio gdje je Novi svijet. Ali galebovi su isti, bez obzira na vijek. Sleću mu na konkistadorsku kapu i olakšavaju se poslije tuđeg kikirikija. Neko cmizdravo dijete stoji nasred mosta i dernja se na francuskom: „Hoću da vidim ajkule! Hoću da vidim ajkule!”

4.

Sjedim u maloj sobi s mačkom koja smrdi na urin i spava na Šekspiru. Treba da organizujem Blumsdej u Barseloni. Kalipso je držala Odiseja sedam godina. Mene Barselona drži već četiri. Razlika je u tome što ja nemam Penelopu, meni se ne žuri. Hodam polako kroz Bukeriju. Jutro je, neke tezge su još uvijek zatvorene. Svi su umorni, Franko im je poremetio vremensku zonu četrdeset i prve. Sedam sati po geografiji, osam po diktatoru. Srebrnkasti venecijaneri skaču ka nebu. Mirišu sirevi i pršut. Nizak čovjek gura kolica puna meni nepoznatog voća. Punačka žena istresa vreće leda na tezgu po kojoj uskoro šeću spori rakovi zavezanih klijesta. Ovo je sudnji dan za ona četiri vesela jastoga. Kupila sam kesicu ušće-renih badema. Mesar me pita za šta će mi svinjski bubreg. Za mačku, kažem. Za Leopolda Bluma. A sve to na mom jednom katalonskom. Nema više Franka da nas pošalje u zatvor, da nam zapovjedi da *govorimo hrišćanski*.

5.

U Crkvi Santa Maria del Mar nema vjernika. Grupa Kineza s paralitičnim osmijesima. Stoje pred oltarom i zure u vitraže. Troje Čeha i njihovi selfi-štapovi, krošnja od telefona usred četrnaestog vijeka. Lotosov cvijet se danas jede sa ajfona putem 6 x 3-inčnog Retina displeja. Ne brini, Stivene, nisam povjerovala u međuvremenu. Dolazim u ovu crkvu baš zato što tu nema ničega, jer je tiha. Malo je danas velikih zgrada u kojima se ne dernja kakva budala. Dolazim da hodam po grobnicama mornara i gusara, da pronalazim masonska obilježja po malim zidnim lampama. Pišem dugometražne mejlove s pretposljednje klupe do zapadnog zida. Gora sam od Marte Kliford. *I do not like that other world*, napisala je. (Neke tipografske greške nose u sebi velike istine.) Blum mi kaže da je dosta, moramo do apoteke. Sviđa mi se samo jedan vitraž, onaj treći s desne strane, jer na njemu nema nikakvog sveca. Samo voda života, kristalno plava, kao na Mekovom monitoru. Pojela bih lotosov cvijet da mi je pri ruci. Nisam Odisej, hoću da zaboravim. Kao recept za losion, kažem Pol-diju, zaboravili smo ga. Ali već je izašao napolje, potrčao za pozamašnom zadnjicom one Kineskinje.

6.

Ovo groblje je preživjelo, iako je bilo drugorazredno – tu su stari Rimljani sahranjivali srednju i nižu klasu. Via Sepulcral Romana. Pod nama zapravo leže mrtvi robovi. Ulaz dva evra, kišobran ostaviti sa strane, životinje zabranjene osim ako se ne radi o psima vodičima za slijepce. Ovo groblje je preživjelo jer je bilo sahranjeno. Bombe su uništile sve ono što se vijekovima nataložilo iznad. Kuće, ceste, samostane. Zato su počeli da kopaju – zato što su

tu pale bombe dvadesetog vijeka. Očistili su nered za fašistima i pronašli rimske grobove. Stara smrt zakopana duboko ispod nove, mehaničke. *Osim ako se ne radi o psima vodičima za slijepce.* Da li slijepi posjećuju muzeje? Možda čuju nešto što je nama nedostižno. Kao gluvi što idu u operu da osjete vibriranje tla i uhvate laž na licu tenora. A mi, zdravi i pravi, zašto smo na ovom groblju? Podsjećamo se da smo ništa. *O, putniče, što koračaš ovim putem...* ugasi zvono na telefonu. Jedan dječak hvata Pokemona na svom tabletu. Eno ga tamo, sjedi na malom grobu. *In the midst of death*, mali, žuti Pikaču.

7.

Popravljam svoj španski novinskim člancima. On me pita zašto čitam fašističke novine. Zato što vježbam jezik konkistadora, šta briga sintaksu za ideologijama. Kod fašista je vazda bilo najviše jezičkih figura, poslovice i epiteta, tu je jezik čist. Sa naslovne stranice smije se mala princeza Sofija. Krštenje, krizmanje, pričest – neko od tih čuda. Sakramentalna Dizni štampa. Onda nešto o španskom predstavniku na Evroviziji. Pukao mu glas u najvažnijem trenutku. *Manel Navaro kaže da nosi divna iskustva iz Kijeva.* Imam pravo na njihovo državljanstvo, ako se odreknem svih drugih. Ionako sam rođena u zemlji koja više ne postoji. *A sad je više razbijenih komada no što je bilo posude,* kako napisa Pessoa. Da bih bila kao Manel Navaro i Infanta Sofija, moram da obećam svoju pokornost i odanost španskoj Kruni, odbacim sve *razbijene komade.* U novinama piše da je princeza bila srećna kada je pojela svoju prvu hostiju. *Naša buduća kraljica!* Mali kanibal u Šanelovoj haljini. *Hostia,* to ovdje govore kad psuju. Na mom radnom stolu stoji knjiga španskih izreka i jezičkih figura. *Pojesti hostiju* znači *dobiti po njušci.* Pored te knjige bdije leš bh. pasoša. Lična karta je i dalje živa, mada na njoj izgledam kao iskopani Pedi Dignam. Ali i to je bolje nego pokloniti se Kruni. Preskoči me, Kristofere, *i tragovi nam se ujedaju.* Ti i tvoj kažiprst sa golubijim fekalijama. *Nismo mi jedno za drugo.*

8.

Centar grada je kao centar čovjeka: tu se probavlja život, pa potom izbacuje napolje u smrdljivoj hrpi. „Autentična španska kuhinja! Autentična španska kuhinja!“, galami mladi Šveđanin u kelnerskoj nošnji. Erazmus, ljetnji posao. Tri djevojke srću galon džin-tonika. Jedna od njih nosi meksički šešir. Poslije će ići da gledaju flamenko, *autentični ples* rođen hiljadu kilometara odavde. Ima veze sa Barselonom koliko i švajcarski *länder.* U centru služe najgoru paelju, kaže mi on šapatom, tješi me jer nemamo novca za autentična iskustva. Naučila sam da se snađem: premažem paradajz preko toplog hljeba, dodam dvije-tri kapi maslinovog ulja i prstohvat morske soli. *Pa amb tomàquet.* Mudrost gladnih Katalonaca: hljeb je star i tvrd, a paradajz dozrio. Tako nastaju poslastice – prave ih prazni stomaci, a ne buržujske tave. Ali ovdje, u centru, ne mirišu ni masline ni more, već „KFC“ i „Burger King“. Puši se *double caramel macchiato* iz „Starbaksovih“ kartonskih čašurina. Jedan čovjek je slučajno umočio nos u pjenu i sad ga podiže gore ka Kući Batljo, gdje kosti Gaudijevog zmaja drže balkone i na njima turiste.

9.

Biblioteka San Pau Santa Kreu je čista iznutra i dobro osvijetljena. *Our nada who art in nada, nada be thy name.* Ali ljepše je vani, možeš da sjedneš pored stare fontane što podsjeća na cjediljku za limun. Tamo sam dovršila jedinu dobru priču koju sam ikada napisala. Tik pored mene prošao je golemi pacov. Glodarima ne daju u gotsku biblioteku, oni tumačaju napolju, tamo gdje je život, daleko od Stivena Dedalusa. Stara Argentinka pruža mi grančicu ruzmarina. Uzima moj dlan i pregleda ga kao da kupuje porculan. Kaže mi da ću patiti dugo i jako, za pet evra mogu da saznam detalje. Pitam je da li vjeruje u duhove. Uh, kako da ne, dva upravo sjede pored mene. Ali ne smije više ni da zucne, moram prvo da platim. Ne može kovanica, samo papir, sinko euroh, sinko euroh. "No tengo cinco, tengo dos." Ne može dos, vrti glavom i odlazi, zabrinuta za moju budućnost. Ostajemo sami, pacov i ja. Eto vidiš, Stivene. Duhovi preskaču nas s kovanicama.

10.

Stanica Katalunja, podzemno srce grada, začepljena je štrajkom radnika metroa. U dugom hodniku što spaja metro sa međugradskim vozovima, stari Sirijac svira Abine hitove na fruli. *The winner takes it all.* Kroz tunel između zelene i crvene linije protrčava grupa mladih Senegalaca sa „Luj Viton“ torbama zavezanim u čaršafe koje su prebacili preko ramena. Ovako brzi, sa velikim bijelim zavežljajima na leđima, podsjećaju na mrave što vuku mrvice hljeba. Dok čekam voz, gledam u dva žohara pored klupe kako proždiru komad čipsa. Onaj veći pažljivo prinosi mrvice onom manjem. Majka i sin. Na šinama drhti mala mišica i osluškuje dolazak voza. „Tata, vidi – miš!“, dernja se jedna djevojčica, „tata, vidi – miš!“ Kao u zoološkom vrtu. Ali već se nazire voz, ulazi kao grubijan u kafanu, i rastjeruje miševe i žohare. Idem da predajem engleski u neki grad za koji nisam znala da postoji. Kroz vagon hoda bradati Andaluzijac i galami: „Dame i gospodo, pred vama stoji pisac, pjesnik i nezavisni filozof! Prodajem svoje aforizme za jedan evro! Pitate se, možda, šta su to aforizmi? Da vam objasnim...“ Ljudi koji žive od pisanja. Ima u tome neke vulgarnosti. Pojačavam muziku da ne čujem aforizme. Odvratna sam, znam. Ali u mojim ušima je Ljan Kertis. Vas-krsnuo je i pjeva o ljubavi.

11.

Liseu je gorio dva puta, ali i dalje stoji, vjerna kopija kopije. Čekam u redu ispred toaleta, okružena bakicama. Iza zatvorenih vrata zveckaju uparene narukvice, ogrlice, minđuše i broševi. Jedna gospođa izlazi iz kabine i usplahireno nas uvjerava da je školjka već bila začepljena kad je ušla, neko drugi je odgovoran za taj vandalizam. „Uvijek je lijepo vidjeti mlado lice u operi“, kaže mi druga dok perem ruke. Poslije se penjem na četvrti sprat, moje sjedište od jedanaest evra, vidim oko 30% scene. Pored mene sjedi gospođa čiji muž nikada ne dolazi, stoga ona ima dodatno sjedište za torbu i sako. Nasmije mi se svaki put, ali nikada ništa ne govori, niti mi nudi to prazno sjedište s kojeg bi se moj pogled popravio za najmanje 2%. Dirigentkinja je mlada, čujem joj nestrpljivost u gudačima. Ovo je dobra,

ali okrutna produkcija – Senta je umislila sve, Holanđanin ne postoji. *Lutao sam okeanima, koliko već – teško je reći, više ne brojim godine. Nemoguće je imenovati sve zemlje koje obiđoh. Još nisam pronašao jedinu za kojom čeznem – svoju domovinu.* Ponovo mislim na Stivena. Gledam u gomilu sijedih glava pod mojim nogama, bjelina se razlila po sjedištima od 200 evra. Oni su bliže orkestru, bliže bini, ali i smrti. Nemoj da budeš zla, opomenem se – njima je ljepota potrebna više nego tebi.

12.

Na vrhu planine Monserat stoji oznojeni čovjek u bijeloj majici i drži propovjed o vanzemaljcima. Čini to svakog jedanaestog u mjesecu. Govori o anđelima i gravitacijskim tačkama. Oko njega sjede ironični sljedbenici, studenti sa aluminijumskom folijom omotanom oko glave, telefoni u vazduhu kao svete baklje. Iza njih se uzdižu ostarjeli prsti planine koja je četrdesete razočarala Himlera. (Gral je negdje drugdje, Luitpolde. Gral je uvijek negdje drugdje.) Ali Luis Hose Grifol, oznojeni čovjek u bijeloj majici, vjeruje. Tu su, kaže, i Gral i vanzemaljci. Povezani su sa Velaskesovim slikama i zemljotresima u Japanu. Kada se materijalizuju, mogu da poprime izgled ljudskog bića. „Hoćete da kažete da možda žive uz nas?“, pita ga snishodljivo neki dečko dok mota džoint. „Da, vanzemaljci žive uz nas“, kaže Luis Hose, „ima ih svuda.“ Hladno je, prošlo je 23:11, a na nebu nema ničega. Ljudi polako ustaju sa zemlje, motaju čebad i kupe otpatke u plastične kese. Farovi klize niz planinu kao lava. Crna Madona čuti u svojoj pećini. Žao mi je Luisa, žao mi je vjernika koji služe kao zabava mojoj ciničnoj generaciji. Ponosno primaju platu dvorske Budale misleći da je naknada za sveštenika.

13.

Leopold i ja još uvijek vjerujemo u ljubav. Ili se makar pretvaramo, u strahu od cinizma. Ne bismo da budemo nihilisti, dosadno je. Dvije blijede Britanke skinule su se u kupaće kostime i fotografiju jedna drugu. Ova plaža više ne postoji bez znaka povisilice. #Barceloneta #Barcelona #Girls #Beach #Sexy #Love. Nisu dotakle vodu, ona je tek u pikselima, filtrirana u neko drugo doba, vječna na Instagramu. Poldi mora da ode načas iza onog spomenika, da mu pričuvam šešir. Bori se protiv nihilizma s rukom u gaćama. Ja sam drugačija, meni je potrebna ljepota. Djevojke su sklonile telefone i opustile stomake. Sigurne su bez povisilica, celulit je ovozemaljski, nema ga s druge strane. *I do not like that other world.* S hotela W prasne slabašni zeleni vatromet. Poslije gazimo niz plažu kao umorni psi. On čučne i napiše LB prstom po pijesku. *Nothing grows in it.* „Čiji su to inicijali“, pitam ga, „tvoji ili moji?“ Ali već je otišao dalje, pokušava da se uzvere uz skulpturu Rebeke Horn. *Ranjena zvijezda padalica*, to joj je ime. Nemoguće je, pokušala sam jednom. Poslije sam šepala cijelu sedmicu.

14.

„Hoću da napišem istoriju katalonske književnosti u jednom paragrafu.“

(Katalonski pisac prekida kucanje i gleda me preko naša dva laptopa.)

Gerau da Kabrera stoji sa strane i ruga se nekom trubaduru, *loš si na violi / još gore pjevaš*, a tek je dvanaesti vijek, daj im malo vremena, evo ga stiže Ramon Ljulj i donosi vam jezik, *doctor illuminatus* u svojoj štrumpf kapi, *čovjek sam star, siromah, prezren*, i posta blažen po Piju Devetom (i poslije po Borhesu), možda bi bilo drugačije da je Blankerna odabrao Kanu, ali gotovo je, brod tek što ljulja mrtvog Ljulja ka Maljorci, a već ga komadaju inkvizitori i pape, kad kroči naprijed hrabri vitez valensijanski, Đuanot Marturelj, i napisa Servantesovu omiljenu knjigu, o Tirantu Bijelom i poraženim Otomanima, malo alternativne istorije nikad nije na odmet, zato i imamo Auzijaza Marka da nam pjeva o neostvarenim željama, *o smrti, ti što lijek si svakom zlu / i melem protiv loše sreće* iiii STOP! (Feran i Izabela, baš su dobar par! Ljubili se, svađali se, sve do pola dva! Kastilja i Aragon, trala-lala-la!) Dekadencija, pričaj španski ako 'oćeš u Ameriku, ili na pijacu po ribu. Presušio ljuljanski sve do... Napokon, Đasin Bardage! Čeka te tvoja Atlantida već četiri vijeka. Zar već ideš? *O, mornari, vjetar što me progoni, / baca me u jad*, Đuan Maragalj ne dijeli tvoju nostalgiju, ujeo ga modernizam, *ti si me Barselono dobro zajebala!!!... I na sve to još treba se zahvalim Bogu*, a sad je 15. jun 1918. godine i Đuzep Pla zuri u *Sivu bilježnicu*, kaže da je nada najviše precijenjena vrlina, NAPOLJE BAGRO BEZBOŽNIČKA! mada ne znam čemu velika slova – Franko je govorio sitnim glasom boleznog miša, dok je Marse Rudureda mijenjala katalonsku književnost u svom malom stanu i dodala se usput na listu Harolda Bluma, tamo na *Dijamantskom trgu*, gdje Natalija i dalje pokušava da poleti. Poleti visoko, *Golubice, iza tebe je tuga cijelog svijeta*.

(Katalonski pisac i dalje kuca. Nastavlja prethodni paragraf svojim prstima.)

15.

U Ulici Đuakina Koste dvoje mladih razmijenili su kesicu nečega bijelog. Tu je nekada živjela Anriketa Marti, *Vampirica iz Rabala*. Kažu da je kidnapovala djecu i ubijala ih početkom dvadesetog vijeka. Sad to radi ono bijelo u kesicama. Nešto dalje, Ulica Avinjo. Da, ona Pikasova. Samo što prostitutke više nisu zanimljive umjetnicima. Udebljale su se, nose helanke s tigrastim uzorkom, sa stopala im se ljušti lažni ten, šapuću nestašluke južnoameričkim akcentom. „Jesi l' usamljen večeras, ljepoto?“ Umjetnici su nezainteresovani, eno ih tamo s druge strane, stoje u redu za hljeb, organska pšenica s Islanda, devet evra po vekni. Furaju se na rane devedesete, vratio se grandž. Bacila sam plastičnu bocu u pogrešan kontejner. Znam li ja kako na planetu utiče moje nesavjesno konzumiranje, pita me neka namrštena djevojka. Uz nju se mršti dvoje sitne djece = oko 18 hiljada tona ugljen-dioksida na koje nije računala. U pravu su hipsteri, pomislila sam, čekanje u redu za hljeb je zaista *so nineties*.

16.

Pijem kafu u knjižari „Laie“, pokušavam da prevedem jednu pjesmu prije voza, i gotovo da sam sigurna da za stolom ispred mene sjedi Havijer Serkas. Ista nadmenost u podignutom kažiprstu, ista samoljubivost u obrvama što glume empatiju. Otvorene ruke Velikog Književnika koji nas je blagoslovio svojim prisustvom. Pokušavam da domozgam zašto mi toliko smeta taj nasmijani čovjek u crnom sakou. Zaključujem sljedeće: Havijer Serkas je

Autor, jedan od onih koji pišu knjige kako bi se vrtjele u njegovoj orbiti. On je sunce, romani su mu planete, a likovi tek sateliti. Piše da bi imao svoju galaksiju. Branilac nove nefikcije i ukradene *stvarnosti*. Čarobni frulaš San Đordi parade.

Devedesetpetogodišnji Anrik Marko, *uljez* koji je trideset godina lagao da je preživio nacistički logor, zvijezda lažnih intervjua, svrgnuti predsjednik Udruženja španskih žrtava nacizma, pojavio se na promociji Serkasove hit knjige *Uljez* i razjaren uzviknuo: „Učinio si sa mnom šta ti se prohtjelo!” Autor se tek nasmijao toplim osmijehom mudraca koji ne pravi scene već ih velikodušno podnosi. Kao dobroćudni bog pred budalastim likom kojeg je stvorio. Mislim na to dok dovršavam svoju kafu i, sad već otvoreno, zurim u Havijera Serkasa. Anrik Marko je stvarao fikciju kako bi govorio o stvarnom hororu. Trebalo mu je da osjeti saosjećanje, makar morao gnusno da laže. A šta je Serkasu trebalo? Ukrao je Markoa kako bi prodao svoju jalovu književnost. Sada ustaje, plaća sve svoje kafe i široko napušta kafanu, kao da ju je on napisao. Izlazi u *stvarnost* koju beskrupulozno naziva *svojom*. Uljez.

17.

U Ulici Kastiljehos gospođa Martinović slaže šarene mafine u izlog svoje poslastičarnice. „Baš je lepo sresti naše ljude u Barseloni”, kaže mi dok donosi kafu. Dupli espresso sa malim srcem od kakaoa koji se topi na bijeloj pjeni. Sve je ružičasto: lampe, til koji krasi ulaz, papir što okružuje mafine, čak i nokti gospođe Martinović. Kao da nas je progutao losos.

Javlja se na telefon, razgovara na tečnom španskom. Imamo isti akcenat na tuđem jeziku, a drugačiji na našem. *Naša žena* je poslušila dupli espresso i mafin sa borovnicom. Nedostaje mi domaća kafa, onaj osjećaj da piješ zemlju. Nedostaje mi baklava. Ali toga nema u kuhinji gospođe Martinović. Turisti vole mafine.

„Kad si poslednji put bila dole?”

Dole? To smo valjda mi. Dublji red pakla.

„U martu”, kažem. (Beograd. Moj roman i ja. Deda kojeg više nema, pretvoren je u prah. Golubovi i pijanci u Studentskom parku. Tuge svih gradova u jednom.)

Gospođa Martinović priča mi o Srbiji, o *našima* koji su otišli, o receptu za tiramisu. Ljubazna je, ne mogu da budem okrutna. Ali čim izađem vani, osjećam da su te ulice mnogo više *moje* nego srpska poslastičarnica. Ne zato što su bolje ili ljepše, već zato što ih jedva poznajem.

Dvoje Hrvata sa mapom u rukama.

„Pitaj ovu curu, izgleda normalno”, kaže žena i uperi bradom u mene.

“We’re looking for Sagrada Família.”

Odgovaram im na engleskom, ne želim da se odam. Neću da budem ničija *naša žena*. Hoću da stalno nastajem, kao Gaudijeva crkva, da nosim u sebi šarenu šumu. Samo bez boga. Bez ljudi.

18.

Osam ujutro. Trake za depilaciju. *Introibo ad altare Dei*. Danas mogu da budem neko drugi. Moli. Marta. Gerti. Zoi. Ima u tome neke utjehe, neke skromnosti i poniznosti koja

nedostaje autofikciji. *Ja* je teško i sveproždiruće. Već je svuda, u svemu što dotaknemo, mnogo lažnije nego izmišljeni likovi. Postoje neke istine koje se samo fikcijom mogu iskazati. Nešto suštinsko o nama, nešto što *ja* želi da sakrije.

U mojoj crvenoj sobi i dalje spava mačka. Pored časovnika (koji već dvije godine pokazuje isto vrijeme) portret mladog Džojisa. Gleda me onako kako gleda muškarac koji zna da ti je promijenio život iako te nikada nije dodirnuo. (Patetika uvijek dolazi na kraju.) Vežem kragnu. Otvaram mali suncobran. Danas je 16. jun 1904. godine. Danas mogu da prevarim prostornu i vremensku dimenziju. Metempsihoza. *O, rocks! Tell us in plain words!*

Stavljam šešir na glavu i izlazim na ulicu bilo kojeg grada. „Srećan Blumsdej”, šapnem u svog *Uliksa*. (Znam da će čuti. Danas vrijeme i mjesto nemaju nikakve šanse.)